

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE
V BRUSELU

FAQ

Z OBSAHU:

| Jádru a plyn v taxonomii |

| „Gigantický“ úkol Německa |

| Reálné dopady změny klimatu |

[ENERGETICKÁ
POLITIKA EU](#)[ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ](#)[EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI](#)[PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU](#)[O ČEM SE MLUVÍ](#)[UDÁLO SE
V BRUSELU](#)[FAQ](#)

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

tento týden zveřejnila Evropská komise návrh doplňkového delegovaného aktu k nařízení o taxonomii, ve kterém uznala úlohu zemního plynu a jaderné energie při usnadňování přechodu k budoucímu energetickému mixu založenému převážně na obnovitelných zdrojích energie. Návrh doplňkového delegovaného aktu stanoví jasné a přesné podmínky, za kterých mohou být tyto zdroje energie klasifikovány jako udržitelné. Oproti prosincovému návrhu tohoto aktu došlo k významným pozitivním změnám ve znění tohoto aktu, zejména díky aktivitě několika členských států, mezi nimiž byla i Česká republika. Již dlouho nebyl v rámci Evropské komise nějaký „file“ takto politicky sporný. Sledujeme i dění v Německu, velice těžký úkol si stanovila německá vláda. Dlouhodobě se ukazuje, že Německo zaostává v plnění svých klimatických cílů. Ministr pro hospodářství a ochranu klimatu v nové vládě Robert Habeck proto avizoval chystané legislativní balíčky, jejichž hlavním cílem je co nejvíce podpořit obnovitelné zdroje energie. Jejich podíl na výrobě elektřiny dosáhl v Německu za posledních třicet let více než 40 %, přičemž podle koaliční smlouvy by se měl do roku 2030 zdvojnásobit. Současně však dochází k dalšímu prodloužení se stavbou přenosových sítí mezi severním a jižním Německem. Dalším tématem, které v současnosti rezonuje napříč Evropou, je spor o polský důl Turów. Polsko stále neuhradilo penále vyplývající z usnesení Soudního dvora EU o předběžném opatření z loňského roku. V souladu s nařízením o obecném režimu podmíněnosti se proto Evropská komise chystá pozastavit Polsku distribuci finančních prostředků z unijního rozpočtu. V lednovém čísle našeho bulletinu bychom Vám také rádi představili ty nejdůležitější výzvy, se kterými se EU bude potýkat v letošním roce – počínaje naplňováním plánu Zelené dohody pro Evropu, až po schvalovací proces balíčku Fit for 55.

Příjemné čtení přeje,

Zuzana Krejčířiková

ČEZ, a. s. Public Affairs,
Duhová 2/1444, Praha, 140 53, publicaffairs@cez.cz
Zuzana Krejčířiková, ředitelka útvaru Public Affairs |
Eva Boudová | Lucie Horová | Michal Jedlička |
Daniel Měsíc | Tomáš Pírk | Karolína Ryšavá |
David Števík |

Bulletin je šířen pouze v elektronické podobě a bezplatně |
Texty a informace obsažené v tomto bulletinu jsou považovány za zdroj informací v rámci Skupiny ČEZ a širší veřejnosti. Rozmnožování těchto informací a textů je povoleno za podmínky, že je uveden jejich zdroj. Informace a texty vychází z údajů dostupných v době vydání tohoto bulletinu. Public affairs neručí za správnost a úplnost informací. |
Obrázky použité v tomto bulletinu pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise, Evropské rady, Evropského parlamentu a serverů Pixabay.com, Pexels.com a Free-images.com.

Jádro a plyn
v taxonomiiJaderná energie
zařazená do taxonomiePosouzení zemního
plynuVýzvy taxonomie
a další postup

JÁDRO A PLYN V TAXONOMII

Dne 2. února zveřejnila Evropská komise návrh **doplňkového delegovaného aktu** k taxonomii, který se vztahuje na některé hospodářské činnosti v energetických odvětvích, zejména v odvětví zemního plynu a jaderné energie.

Klasifikační systém taxonomie, jehož rámec je definovaný v **nařízení** o udržitelných financích, poskytuje finančním institucím, bankám, pojišťovnám a investorům přehled hospodářských aktivit, které jsou považovány za environmentálně udržitelné. V doplňkovém delegovaném aktu Evropská komise navrhuje screeningová kritéria pro činnosti, které nebyly zahrnuty do prvního delegovaného aktu, který vstoupil v platnost v prosinci 2021 jeho zveřejněním v Úředním věstníku EU.

Evropská komise uznává úlohu zemního plynu a jaderné energie při usnadňování přechodu k budoucímu energetickému mixu založeném převážně na obnovitelných zdrojích energie. Návrh doplňkového delegovaného

aktu stanoví jasné a přesné podmínky, za kterých mohou být tyto zdroje energie klasifikovány jako udržitelné. V závislosti na rozvoji technologií hodlá Komise svá screeningová kritéria pravidelně aktualizovat.

Více o prvním delegovaném aktu se dočtete v **bulletinu Energetika v EU** z dubna loňského roku.

Jádro a plyn
v taxonomiiJaderná energie
zařazená do taxonomiePosouzení zemního
plynuVýzvy taxonomie
a další postupJADERNÁ ENERGIE ZAŘAZENÁ
DO TAXONOMIE

Návrh doplňkového delegovaného aktu kvalifikuje jadernou energii jako zdroj, který významně přispívá ke zmírňování změny klimatu, a přitom významně nepoškozuje environmentální cíle EU (DNSH, Do No Significant Harm). Do taxonomie jsou podle předloženého návrhu delegovaného aktu hospodářské aktivity spojené s jadernou energií zahrnuty na přechodnou dobu.

Pro výstavbu nových jaderných bloků je stanovena podmínka získání stavebního povolení do roku 2045. Zároveň musí členský stát zajistit podrobný plán na zprovoznění trvalého hlubinného úložiště do roku 2050 (na území EU). Požadavky dále zahrnují zřízení fondu pro nakládání s radioaktivním odpadem či fondu pro vyřazování jaderného zařízení z provozu.

Nové projekty jaderné výstavby musí být založeny na „nejlepší dostupné technologii“ (BAT, Best Available Techniques). Tyto parametry budou přezkoumány každých 10 let na základě posouzení skupiny evropských regulačních orgánů pro jadernou bezpečnost (ENSREG).

Stávající jaderné elektrárny musí získat povolení na úpravy za účelem prodloužení doby životnosti do roku 2040. Návrh počítá s posuzováním taxonomických kritérií v rámci notifikace podle článku 41 Smlouvy o Euratomu.

Další požadavek stanoví, že nové i modernizované jaderné zdroje musí od roku 2025 používat palivo odolné proti nehodám (accident—tolerant fuel) a musí být certifikované a schválené národním regulátorem.

Skupina ČEZ vítá rozhodnutí zařadit jadernou energii do taxonomie udržitelného financování, jakož i změny ve znění aktu, ke kterým v lednu tohoto roku došlo díky aktivitě České republiky.

To se týká především návrhu na notifikaci podle článku 41 Smlouvy o Euratomu, který měl dle původního návrhu Evropské komise značně širokou působnost, ale ve finálním znění aktu jsou zachovány stávající podmínky pro notifikaci, tedy zejména limit pro notifikaci 40 mil. EUR.

Skupina ČEZ se dále domnívá, že i když jsou roky 2045, resp. 2040, které Komise stanovila pro jádro jako limitující pro zařazení do taxonomie, ještě relativně daleko, tak není důvod pro přechodné posuzování této technologie. Jaderná energie byla jasně uznána jako technologie, která přispívá ke klimatickým cílům a nezpůsobuje větší škody na životním prostředí než jiné technologie zařazené

ENERGETICKÁ POLITIKA EU

ENERGETIKA V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE V BRUSELU

FAQ

Jádro a plyn v taxonomii

Jaderná energie zařazená do taxonomie

Posouzení zemního plynu

Výzvy taxonomie a další postup

do taxonomie (viz [zpráva JRC](#)). Proto by s ní mělo být zacházeno stejným způsobem. Přechodnost jaderných technologií dle taxonomie může např. oslabit motivaci pro investice do malých modulárních reaktorů (SMR). Skupina ČEZ bude proto při první revizi tohoto aktu usilovat o přehodnocení stanovených časových limitů, a tedy přechodnosti zařazení jádra.

Jádro a plyn
v taxonomiiJaderná energie
zařazená do taxonomiePosouzení zemního
plynuVýzvy taxonomie
a další postup

POSOUZENÍ ZEMNÍHO PLYNU

Evropská komise posuzuje zemní plyn jako prostředek k usnadnění přechodu na obnovitelné zdroje. Klasifikuje zemní plyn jako kompatibilní s nařízením o taxonomii, ale pouze na přechodnou dobu a za podmínky, že významně nepoškozuje životní prostředí. Doplnkový delegovaný akt zároveň stanoví celou řadu kumulativních podmínek.

Zemní plyn jako přechodný zdroj energie je do taxonomie zařazen s podmínkou získání stavebního povolení do roku 2030. Přitom úroveň přímých emisí skleníkových plynů musí být nižší než 270 g CO₂e/kWh vyrobené energie. U plynového zdroje vyrábějícího pouze elektřinu je stanoveno alternativní kritérium ve výši ročního limitu 550 kg CO₂e/kWh průměrných emisí za 20 let provozování zařízení.

Navrhovaná kritéria dále vyžadují, aby nové plynové zařízení nahradilo stávající zařízení s vysokými emisemi na tuhá nebo kapalná fosilní paliva. Přitom takto získanou energii

nelze ještě účinně nahradit energií z obnovitelných zdrojů při stejné kapacitě.

Zařízení bude muset být kompatibilní se společným spalováním zemního plynu s obnovitelnými nebo nízkouhlíkovými plyny. Oproti původnímu návrhu, kdy Komise navrhla postupné zavádění s mezistupni k 1. lednu 2026, 1. lednu 2030 a k 31. prosinci 2035, je finální znění aktu omezeno pouze na 100 % spalování vodíku či bioplynu od 1. ledna 2036. Splnění těchto kritérií bude ověřovat třetí nezávislá strana.

Další podmínkou pro zařazení takové investice do taxonomie je, že členský stát, na jehož území bude tato hospodářská činnost probí-

hat, se ve svém národním plánu v oblasti energetiky a klimatu (NIKEP) zavázal k postupnému ukončení výroby energie z uhlí.

Původní podmínky stanovené v doplňkovém delegovaném aktu pro zařazení zemního plynu do taxonomie byly v konkrétních podmínkách České republiky jen velmi těžko realizovatelné.

Je proto dobře, že tyto podmínky byly upraveny, mezistupně pro přimíchávání čistých plynů zrušeny a stanoven pouze konec roku 2035 jako jediné kritérium.

Jádro a plyn
v taxonomiiJaderná energie
zařazená do taxonomiePosouzení zemního
plynuVýzvy taxonomie
a další postupVÝZVY TAXONOMIE A DALŠÍ
POSTUP

Jakmile bude doplňkový delegovaný akt přeložen do všech jazyků EU, předloží ho Evropská komise k přijetí Radě a Evropskému parlamentu.

Návrh může být buď schválen, nebo neuspěje jako celek; jak to dopadne, není vůbec jisté. Návrh totiž spojuje dva rozdílné přístupy k energetickému mixu, kterými se státy vydávají ve snaze dosáhnout klimatické neutrality, při zajištění energetické soběstačnosti – zemní plyn a bezemisní jádro. Níže uvádíme přehled pozic některých členských států, které ukazují, jak složitá je v rámci unijní energetiky situace a jak moc se názory členských států liší.

Zatímco Francie se vydala cestou kombinace obnovitelných zdrojů energie a nízkouhlíkové jaderné energie, **Německo** se rozhodlo uzavřít své jaderné elektrárny do konce letošního roku. Potřebuje tak plyn jako přechodné palivo, které nahradí uhlí, a to minimálně do do-

by, kdy bude mít dostatek obnovitelných zdrojů, resp. jako záložní řešení, pokud obnovitelné zdroje nezajistí dostatečné množství energie.

Ve svém stanovisku k doplňkovému delegovanému aktu se Německo vymezilo proti jaderné energii a zároveň požadovalo (a nakonec si i prosadilo) volnější přístup ke stanovení kritérií pro udržitelné investice do plynu. Jako výzvu označilo reálnou možnost dosažení navrhovaných kritérií za situace, kdy technologie ještě nejsou připraveny. Navrhuje proto, aby požadavky na postupné zavádění obnovitelných a nízkouhlíkových plynů byly nastaveny pouze jako směrné hodnoty.

Výhrady k původnímu textu měly i další členské země EU, a to zcela rozdílné. Skupina středoevropských zemí podporovala zahrnutí jaderné energie i plynu do udržitelných financí, ovšem nesouhlasila s nastavením konkrétních podmínek. Naopak Španělsko, Rakousko, Dánsko či Lucembursko prosazovaly vyloučení obou technologií z taxonomie. Rakousko již avizovalo, že proti publikovanému aktu podá žalobu u Soudního dvora EU.

Také poradní **Platforma pro udržitelné finance** zaujala kritický postoj a oživila myšlenku tzv. jantarové kategorie pro technologie se „střední“ environmentální zátěží. Návrh Evropské komise neuspokojil ani nevládní organizace, zejména v oblasti ochrany životního prostředí.

Jak to nakonec s publikovaným aktem dopadne? Těžko předvídat, avšak pravidla pro odmítnutí delegovaného aktu jsou přísná. Rada své případné námitky bude přijímat obrácenou kvalifikovanou většinou. Což znamená, že námitku musí vznést nejméně 20 členských států zastupujících alespoň 65 % obyvatelstva EU. Evropský parlament přijme svoji pozici většinou (tj. nejméně 353 europoslanců) v plénu.

Pokud by žádná z institucí nevznesla námitku, vstoupí doplňkový akt v přenesené pravomoci v platnost po uplynutí čtyř měsíců, které lze maximálně o dva měsíce prodloužit.

„Gigantický“ úkol Německa

„GIGANTICKÝ“ ÚKOL NĚMECKA

Německá vláda čelí obrovské výzvě v oblasti klimatické politiky. Doposud uplatňovaná opatření na ochranu klimatu se ukazují jako nedostatečná. Německu se nedaří plnit své klimatické cíle. Nejnovější údaje naznačují, že “výrazně minulo“ cíle pro rok 2021 a pravděpodobně nesplní ani své cíle pro roky 2022 a 2023. Federální vláda v této souvislosti připravuje legislativní balíčky, které postupně představí v dubnu a během léta letošního roku.

Německý ministr hospodářství a ochrany klimatu Robert Habeck (za Allinaci90/Zelení) začátkem ledna **avizoval** chystaná opatření, která mají zajistit, aby se Německo do roku 2030 vrátilo k plnění svých klimatických cílů.

Připustil, že pro zemi to bude „gigantický úkol“, který představuje sociální a finanční výzvu, ale podle jeho slov také velkou příležitost. Ochrana klimatu bude do roku 2030 vyžadovat ztrojnásobení rychlosti snižování emisí skleníkových plynů. Mezi roky 2010 až 2020 německé emise klesly v průměru o 15 milionů tun CO₂ ročně. Do konce deseti-

letí však bude potřeba zajistit roční snížení o 36 až 41 milionů tun CO₂.

Během uplynulých třiceti let se Německu podařilo dosáhnout více než 40% podílu obnovitelných zdrojů energie na výrobě elektřiny. Podle koaliční smlouvy by se tento podíl měl do roku 2030 zdvojnásobit a dosáhnout 80 %. Přitom se očekává že země do konce desetiletí zvýší svoji spotřebu elektřiny o 25 %.

Připravované legislativní balíčky počítají s širokou škálou opatření, která povedou k podpoře obnovitelných zdrojů energie. Všechny vhodné střešní prostory by v budoucnu měly být osazeny fotovoltaikou, přičemž pro nové veřejné budovy bude instalace solárních panelů povinná. V souvislosti s větrnou energií federální vláda avizuje zpracování plánovacích a schvalovacích postupů s cílem vymezit pro větrníky 2 % území Německa. Současně budou vypracovány a představeny plány na sladění rozvoje větrných elektráren s ochranou přírody.

Koaliční smlouva také předpokládá, že do roku 2030 se bude získávat 50 % energie na vytápění klimaticky neutrálním způsobem.

Od roku 2025 by každý nově instalovaný systém vytápění domácností měl využívat alespoň 65 % obnovitelných zdrojů.

Habeck také oznámil předpokládané zavedení tzv. uhlíkové rozdílové smlouvy (CCfD), která by prostřednictvím dotací od státu podpořila investice průmyslových podniků do technologií šetrnějších ke klimatu. Pokud se společnost rozhodne investovat např. do dražší vodíkové technologie, veřejný sektor jí uhradí „dodatečné náklady“. Nicméně pokud se následně nová technologie finančně vyplatí (např. vzhledem k vyšší ceně uhlíku), bude alespoň část podpůrných opatření splacena zpět.

Zároveň potvrdil, že Německo bude i nadále potřebovat plynové elektrárny jako záložní řešení pro případ, že obnovitelné zdroje nezajistí dostatečné množství energie. Současně německá vláda předpokládá, že plynové elektrárny přejdou na vodík do roku 2030.

Zpráva o trhu
s elektřinou

ZPRÁVA O TRHU S ELEKTŘINOU

Mezinárodní agentura pro energii (IEA) v lednu zveřejnila svojí **zprávu o trhu s elektřinou**, ve které předkládá analýzu za minulé období a prognózu poptávky a nabídky na příští roky, včetně předpokládaného vývoje emisí skleníkových plynů v odvětví energetiky.

Rok 2021 byl z hlediska poptávky po elektřině výjimečný. Po jejím poklesu v roce 2020, způsobeném pandemií, v loňském roce vzrostla spotřeba elektřiny o 6 %. Globální poptávku po elektřině podpořilo oživení ekonomiky v kombinaci s extrémnějšími výkyvy počasí. K vyšší spotřebě přispěl především průmyslový sektor, následovaný sektorem obchodu a služeb a rezidenčním sektorem.

Nárůst poptávky kladl značné nároky na dodavatelské řetězce. Přestože dodávky energie z obnovitelných zdrojů celosvětově narostly o 6 %, byla více jak polovina nárůstu celosvětové poptávky pokryta výrobou elektřiny z uhlí. Ta dosáhla historického maxima a vzrostla o 9 %, a to díky nákladové konku-

renceschopnosti uhlí na některých trzích ve srovnání s plynem. To vedlo k nárůstu emisí CO₂ v sektoru výroby elektřiny o 7 %, poté, co v předchozích dvou letech tyto emise klesaly. Výroba elektřiny z plynu vzrostla o 2 % a z jaderné energie o 3,5 %.

V příštích dvou letech agentura IEA očekává průměrný roční nárůst poptávky po elektřině o 2,7 %. Přičemž více než 90 % růstu poptávky by měly pokrýt obnovitelné zdroje energie, u kterých se předpokládá roční nárůst o 8 %. Podle očekávání by růst měla i výroba z jaderné energie, a to o 1 % ročně. Výroba z fosilních paliv bude pravděpodobně stagnovat. Konkrétně výroba z uhlí mírně poklesne, zatím co z plynu poroste ročně o 1 %.

Podle prognózy zůstanou emise v energetickém sektoru v letech 2022 až 2024 přibližně na stejné úrovni. Agentura IEA proto upozorňuje na potřebu změn a investic, a to zejména v oblasti energetické účinnosti a nízkouhlíkových dodávek elektřiny, aby byl naplněn scénář pro klimatickou neutralitu do roku 2050.

Polský případ

POLSKÝ PŘÍPAD

V souvislosti se soudním sporem o hnědouhelný důl Turów zvažuje Evropská komise aktivaci tzv. mechanismu podmíněnosti, který by umožnil pozastavit Polsku finanční prostředky z unijního rozpočtu.

EU se chystá zadržet Polsku platby z víceletého finančního rámce proto, že neplatí penále (ve výši 500 000 eur za každý den) za nesplnění povinností, které Polsku vyplývají z **usnesení** Soudního dvora EU o předběžném opatření ze dne 21. května 2021. Informovala o tom agentura Bloomberg, podle níž k zablokování financí může dojít v příštích dnech či týdnech.

Celková částka, kterou Polsko na penále dluží, již přesahuje 50 milionů eur. Proto Evropská komise postupně zaslala Varšavě tři žádosti o platbu společně s informací, že při neplacení narůstá také poplatek z prodlení.

Evropský soudní dvůr **rozhodl o penále** v září loňského roku poté, co Polsko nevyhovělo květnovému předběžnému opatření, které

nařizuje bezodkladné zastavení těžby v dole Turów, a to až do vyhlášení rozsudku ve věci C-121/21.

Pod tímto číslem je vedený případ polského hnědouhelného dolu, který odčerpává zásoby podzemní vody v příhraniční oblasti ČR. Podle **žaloby**, kterou podala Česká republika, Polsko porušuje evropskou legislativu. Dne 3. února se premiéři obou zemí dohodli, že poté, co ČR obdrží domluvené finanční prostředky, vezme žalobu zpět. Nicméně povinnost Varšavy uhradit dlužné penále za nevyhovění předběžnému opatření Soudního dvora v podobě povinnosti zastavit těžbu v dole, zůstává dohodou nedotčeno.

Kromě toho Soudní dvůr EU **uložil** Polsku také penále (ve věci C-204/21) ve výši 1 milionu eur za každý den, protože neplní povinnosti vyplývající z **usnesení** o předběžných opatřeních v souvislosti se sporem ohledně nezávislosti polského soudnictví. Následně pak v říjnu loňského roku polský ústavní tribunál zpochybnil přednost práva EU, resp. rozhodl, že některá ustanovení smluv o EU jsou neslučitelná s polskou ústavou

Evropský parlament v říjnu loňského roku přijal **usnesení**, ve kterém vyzval Evropskou komisi, aby ve vztahu k Polsku zahájila postup podle **nařízení** o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu EU a aby pozastavila proces schvalování návrhu plánu pro oživení a odolnost do doby, než polská vláda splní rozhodnutí Soudního dvora EU.

Komisař pro spravedlnost **Didier Reynders** v této souvislosti opakovaně potvrdil, že Evropská komise je připravena chránit dodržování principů práva EU. Kvůli obavám ohledně dodržování právního státu dosud neudělila souhlas s polským plánem obnovy a odolnosti v celkové výši 36 miliard eur. Obdobně odložila i schválení maďarského plánu ve výši 7 miliard eur.

Soudní dvůr EU **avizuje**, že rozsudek o legalnosti mechanismu podmíněnosti vydá dne 16. února. K nalezení východiska bude nejspíš nezbytné, kromě řešení v právní rovině, také vyvinout značné úsilí na politické úrovni.

Reálné dopady změny
klimatu

REÁLNÉ DOPADY ZMĚNY KLIMATU

Uplynulý rok opět provázely extrémní výkyvy počasí. Podle údajů, které zveřejnila evropská služba **Copernicus Climate Change Service (C3S)**, bylo posledních sedm let nejteplejších v historii měření. Evropa v loňském roce čelila rekordním letním teplotám. Přitom koncentrace skleníkových plynů v atmosféře nadále rostou.

Globální průměrná teplota byla v pořadí pátá nejteplejší v historii měření. Roční globální průměrná teplota byla o 0,3 °C nad hodnotami referenčního období (1991 až 2020) a 1,1 až 1,2 °C nad předindustriální úrovní (1850 až 1900). Z dlouhodobého pohledu bylo každé z posledních čtyř desetiletí postupně teplejší než kterákoliv předchozí dekáda od roku 1850.

Evropa v roce 2021 zažila své nejteplejší léto, během kterého čelila extrémním událostem a teplotním výkyvům. Evropský teplotní rekord 48,8 °C byl naměřen na Sicílii. Je to o 0,8 °C více než předchozí maximum. Vyso-

ké teploty postihly také Řecko, Španělsko a Itálii. V červenci došlo v západní Evropě k vydatným srážkám v regionu s nasycenou půdou, což vedlo k závažným povodním, zejména v Německu, Belgii, Lucembursku a Nizozemsku. Na druhou stranu horko a sucho způsobilo dlouhotrvající lesní požáry zejména ve Středomoří. Nejpostiženější byly Turecko, Řecko, Itálie, Španělsko či Portugalsko. Rostoucí počet extrémních výkyvů počasí a jejich zvyšující se intenzita jsou projevy měnícího se klimatu.

Vědci se shodují, že pozorované oteplování je způsobeno emisemi z lidské činnosti. Mezinárodní panel pro změnu klimatu (IPCC) **uvádí**, že v roce 2019 byly koncentrace CO₂ vyšší než kdykoliv za poslední 2 miliony let, přičemž od roku 1750 nárůsty koncentrací CO₂ (47 %) a metanu (156 %) daleko převyšují přirozené, mnoha tisícileté změny mezi jednotlivými obdobími za posledních 800 000 let.

V souvislosti s loňským rokem služba Copernicus konstatuje, že koncentrace skleníkových plynů v atmosféře nadále rostly. Úroveň CO₂ dosáhla přibližně 414 ppm (parts per million – tj. částic CO₂ v milionu částic atmosféry). Tuto hodnotu začali vědci měřit v roce 1958, kdy dosahovala hodnoty 316 ppm. Od té doby koncentrace CO₂ v atmosféře neustále roste. Predikce varují, že průměrná globální teplota stoupne o 2,6 až 4,8 °C (oproti hodnotám před průmyslovou revolucí), pokud nedojde k výraznému snižování produkce CO₂, resp. emise skleníkových plynů porostou dnešním tempem.

Dopady klimatické změny na kvalitu života můžeme bezesporu sledovat již dnes. Hod-

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE
V BRUSELU

FAQ

Reálné dopady změny klimatu

nocení rizik způsobených změnou klimatu věnují pozornost zejména bankovní instituce a pojišťovny, které posuzují, kolik nás tyto škody stojí. Zajišťovna Munich RE **vyčíslila**, že ztráty z povodní, které zasáhly v loňském létě Německo a Benelux, dosáhly 46 miliard eur a byly tak nejdražší přírodní katastrofou, jakou pojišťovna v Evropě kdy zaznamenala. Opomenout samozřejmě nelze především ztráty na lidských životech. Podle dostupných informací zemřelo následkem povodní v tomto regionu nejméně 180 osob.

Konkrétní následky extrémního počasí nám každý rok připomínají, že jde o sílící trendy s reálnými dopady do našich životů. Nezbyvá než vyhodnotit informace, které o příčinách změny klimatu již máme, a do budoucna udělat správná rozhodnutí.

Výhled na EU
v roce 2022

VÝHLED NA EU V ROCE 2022

V posledních dvou letech se EU muse-la potýkat s mnoha výzvami od boje s COVID-19 a nutností restartu ekonomiky, přes řešení dopadů změny klimatu a od zajišťování, aby stále digitalizovanější svět fungoval ve prospěch lidí, až po čelení nové globální geopolitické realitě. Tyto výzvy ale nevymizely, a proto se i letošní program nových iniciativ nese v podobném duchu - tedy důrazu na oze-lenění, digitalizaci a podporu oživení a konkurenceschopnosti v ekonomice budoucnosti. Co se ale letos bude v Bruselu konkrétně řešit? Pojdme se společně zaměřit jak na nové plánované iniciativy, tak na stav a výhled těch již představených a nyní schvalovaných.

I v roce 2022 budou pokračovat práce na naplnění plánu Zelené dohody pro Evropu jejím obsahem. Konkrétně se chystá balíček legislativy pro nulové znečištění, balíček opatření pro oblast klimatu, legislativa k podpoře oběhového hospodářství a legislativa v oblasti biodiverzity. Zelená dohoda jako taková ale tvoří pouze jeden ze šesti pilířů politických priorit současné Komise. Další opatření proto

můžeme čekat v oblastech s názvy: Evropa připravená na digitální éru, Ekonomika pracující pro lidi, Silnější Evropa ve světě, Prosa-zování evropského způsobu života a Nový impuls pro evropskou demokracii. Zároveň i nadále platí, že Evropská komise bude usilovat o maximální provázanost jednotlivých aktivit. Kromě nových iniciativ budou zároveň pokračovat práce na schválení již představených legislativních návrhů.

Již představená legislativa: Fit for 55 ve středu dění

Z pohledu Skupiny ČEZ bude i v roce 2022 zásadní vývoj balíčku Fit for 55, jehož první část byla představena v červenci loňského roku a který byl doplněn plynovým balíčkem a legislativou pro renovaci budov v prosinci roku 2021. Zatímco první část navržené legislativy je již projednávána jak na půdě Evropského parlamentu, tak Rady a alespoň v případě Parlamentu se přijetí pozice očekává v průběhu jara, v případě plynové části a renovací budov zatím nedošlo k zahájení projednávání. Vše však nasvědčuje tomu, že finální dohody k legislativním návrhům letní části balíčku bude vzhledem k tempu projednávání v Radě dosaženo až ke konci roku – a u druhé části až v průběhu roku 2023.

Francouzské a české předsednictví

V roce 2022 se předsednictví Rady EU zhostila Francie, kterou od 1. července vystřídá Česká republika. Pro Česko to bude historicky druhé předsednictví (první proběhlo v prvním pololetí roku 2009). Předsednictví tvoří své priority v rámci tzv. tria – tedy tří po sobě navazujících předsednických zemí, společně se Švédskem. Zmíněné trio si v tomto případě vytyčilo za priority: (1) Chránit občany a svobody tím, že se zaměří na respektování a ochranu evropských hodnot - demokracie, právního státu, rovnosti žen a mužů atd. - a na posílení schengenského prostoru a naší společné azylové a migrační politiky; (2) Podporovat nový model růstu a investic pro Evropu založený na udržitelném zeleném růstu a na posílení průmyslové a digitální suverenity EU; (3) Vybudovat ekologičtější a sociálně spravedlivější Evropu, která lépe chrání zdraví Evropanů; a (4) Globální Evropa, která podporuje multilateralismus a obnovená mezinárodní partnerství a zároveň přijímá společnou vizi 27 členských států ohledně strategických hrozeb.

Předsednická země slouží jako tzv. „Honest Broker“ a očekává se od ní, že bude upřednostňovat zájem celku nad národním zá-

ENERGETICKÁ
POLITIKA EU

ENERGETIKA
V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

EVROPSKÉ ZPRÁVY
A ZAJÍMAVOSTI

PRÁVNÍ PŘEDPISY
A DOKUMENTY EU

O ČEM SE MLUVÍ

UDÁLO SE
V BRUSELU

FAQ

Výhled na EU
v roce 2022

jmem. Zároveň je ale předsednictví unikátní možností pro předsedající členský stát určovat priority Rady EU a formovat tak směřování EU. Pro Českou republiku se tak stane v obzvlášť důležitém období, kdy Evropa čelí zásadním výzvám.

Udržitelné koloběhy
uhlíku

UDRŽITELNÉ KOLOBĚHY UHLÍKU

Evropská komise v polovině loňského prosince představila sérii legislativních aktů a politických dokumentů, zaměřených na energetiku a životní prostředí. Ty hlavní jsme v našem bulletinu přiblížili v minulém vydání. V dnešním článku se budeme věnovat dalšímu z nich, jímž je Sdělení o udržitelných kolobězích uhlíku.

Proč považuje Komise za nezbytné věnovat se tzv. „koloběhům uhlíku“?

Bez uhlíku jakožto základního stavebního kamene všech organických sloučenin je život na Zemi nemyslitelný, jde však o to omezit jeho využívání v podobě fosilních zdrojů, zejména pak jeho vypouštění do atmosféry jako odpadu poté, co je vytěžen z fosilních zásob. Cílem je zastavit a zvrátit hromadění oxidu uhličitého jakožto základní formy výskytu uhlíku v atmosféře, protože tato sloučenina je podle naprosté většiny vědecké obce z velké části zodpovědná za globální oteplování. Šanci na úspěch představuje tzv. udržitelný koloběh uhlíku, velké téma, jemuž se nyní Komise hodlá věnovat.

Jaká opatření jsou nezbytná k naplnění tohoto cíle?

Nejurgentnější prioritou zůstává snížení emisí skleníkových plynů. Komise v červenci (v rámci balíčku Fit for 55) navrhla řadu opatření ke snížení emisí GHG v rámci EU o 55 % do roku 2030 (oproti hodnotám v roce 1990). Cestou k tomuto cíli má být zvýšení energetické účinnosti v budovách, dopravě a průmyslu a nahrazení uhlíkové energie elektřinou z obnovitelných zdrojů (OZE) a obnovitelným a nízkouhlíkovým vodíkem. Druhé opatření, které reflektuje skutečnost, že uhlík je přirozenou součástí přírody, se týká původu surovin pro výrobu leteckých paliv, chemických látek nebo plastů. Tento uhlík by totiž již neměl pocházet z fosilních paliv, ale měl by být recyklován z odpadů, z udržitelných zdrojů biomasy nebo přímo z atmosféry. Komise si konkrétně představuje, že tuto transformaci pomůže zajistit oběhové hospodářství a udržitelná bioekonomika resp. technologická řešení pro zachycování a využívání uhlíku a výroba produktů z nefosilních zdrojů. Třetí cestou je pohlcování uhlíku. Zde předkládá Komise i konkrétní kvantitativní cíle. Do roku 2050 bude muset být každá tuna oxidu uhličitého vypuštěná

do atmosféry neutralizována tunou pohlčeného CO₂. Tento závazek naráží na velký problém, kterým je doposud prakticky neexistující, ve větším měřítku uplatnitelné průmyslové řešení pro pohlcování uhlíku. Proto je zapotřebí přijmout strategii, jež tento problém pomůže odstranit.

Jaké plány má Unie s pohlčováním uhlíku z atmosféry? Jak přispěje ke splnění cílů zemědělství?

Evropská komise si od zachycování uhlíku slibuje mnohé a spatřuje ve zdokonalování s tím spojených technologií dosud nevyužitý potenciál. Důležitou roli budou hrát jednak uhlíkové zemědělství, tedy zdokonalení postupů při hospodaření s půdou, které napomohou zachycovat uhlík nebo omezí jeho uvolňování do atmosféry, a jednak vlastní technologická řešení. Jejich cílem je nalézt způsob, jak zachycovat uhlík již v rámci výrobního procesu nebo přímo ze vzduchu a přepravovat jej od zdroje do vhodného úložiště. Oba způsoby by měly napomoci pohlčení stovek milionů tun oxidu uhličitého ročně. Komise stanovila, že pro dosažení klimatického cíle pro rok 2030 v odvětví půdy je potřeba takto zachytit 310 milionů tun CO₂ a vtělila tento požadavek do revize nařízení

Udržitelné koloběhy
uhlíku

o využívání půdy. Pro splnění takové ambice je zapotřebí zajistit patřičné pobídky. Dále je třeba zavést a propagovat systém na úrovni správců půdy umožňující zemědělce a lesníky odměňovat za ukládání uhlíku. Komise hodlá propagovat roli veřejného financování z evropských prostředků, zejména ze společné zemědělské politiky. Podpora zamíří rovněž do výzkumu a inovací v rámci programu Horizont Evropa. Co se týče průmyslu, vidí Komise potenciál zejména ve stavebnictví, kde může například dojít k nahrazování stavebních materiálů (např. zvýšit podíl dřeva na úkor betonu). Existují zde dvě cesty k omezení průmyslových emisí a odstranění uhlíku z atmosféry. První z nich je zmíněné zachycování a ukládání oxidu uhličitého přímo ze vzduchu (DACCS) a druhou pak zachycování oxidu uhličitého ze spalování a fermentace biogenního uhlíku (BECCS) a jeho následné trvalé ukládání v geologických útvech. Naději spatřuje Komise rovněž v mineralizaci CO₂ v tzv. inovativních agregátech. Všechna tato řešení by měla být udržitelná a měla by zamezit negativním dopadům na biologickou rozmanitost a ekosystémy. Evropská unie zde, podle názoru Komise, potřebuje pevnou strategii, která vyšle signál průmyslu, oběhovému hospodářství

a bioekonomice o významu celého procesu. Tato strategie by rovněž měla řešit infrastrukturu a otevřenou přeshraniční dopravní síť, nezbytnou pro přepravu zachyceného uhlíku. Rovněž tyto činnosti by měly mít nárok na finanční podporu ze zmíněných programů.

***Jaké další předpoklady naplnění těchto
cílů Komise představuje?***

Komise dále zdůrazňuje důležitost vytvoření regulačního rámce EU pro certifikaci pohlcování uhlíku. Ten by umožnil transparentně a spolehlivě identifikovat řešení, jež účinně a udržitelně odstraňují uhlík z atmosféry. Stanovení společných norem a pravidel by mělo v Unii podpořit udržitelné a nákladově efektiv-

ní zavádění řešení a na druhé straně minimalizovat případné podvody a chyby. Komise tím zároveň přiznává, že existují rizika v podobě tzv. opětovných emisí a nejasností při měření objemu skutečně pohlceného uhlíku. Budoucí pravidla pro účtování a certifikaci stanoví vědecky podložené požadavky ohledně kvality měření, norem pro monitoring či protokoly pro vykazování a ověřovací nástroje. Rámec by měl zajistit transparentnost a zabránit negativním ekologickým dopadům. Komise předloží návrh regulačního rámce do konce tohoto roku, přičemž hodlá zapojit do jeho tvorby všechny zainteresované strany.